

UO'T 626.35

BUXORO TUMANIDAN OQIB O'TUVCHI "CHORBAKIR" KANALINI REKONSTRUKSIYA QILISH

*Idiyev Hamidjon - Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti "Gidrotexnik
inshootlar va nasos stansiyalari" kafedراسي stajyor-o'qituvchisi.*

*Raupov Aslbek - Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti "Gidrotexnik
inshootlar va nasos stansiyalari" kafedراسي talabasi.*

*"Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti"*

Milliy tadqiqot universiteti

Buxoro tabiiy resurslarini boshqarish instituti

O'zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada "Chorbakir" kanali haqida umumiy ma'lumotlar keltirilgan bo'lib, ushbu ma'lumotlar orqali inshootni rekonstruksiya ishlari amalga oshirilgan. Amalga oshirilgan rekonstruksiya ishlari orqali inshootning hozirgi holati baholangan. Hozirgi kunda suv kamayib borayotganligini inobatga olgan holib suvni istemolchiga yo'qotilishlarini kamaytrib yetqarishni inobatga olingan, inshootning texnik holatini yaxshilash bo'yicha tavsiya va umumiy xulosalar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Kanal, rekonstruksiya, suv sarfi, sarf koeffitsiyenti, trapetsiya kanal, loyqa cho'kishi.

RECONSTRUCTION OF THE CHORBAKIR CANAL FLOWING THROUGH THE BUKHARA REGION

*Idiev KHamidjon- Trainee-teacher of the department "Hydraulic structures and pumping stations" of Bukhara Institute of Natural Resources Management
Raupov Aslbek is a student of the Department of "Hydraulic structures and pumping stations" of the Bukhara Institute of Natural Resource Management.*

***Bukhara Institute of Natural Resources Management of the National
Research University of "Tashkent Institute of Irrigation and Agricultural
Mechanization Engineers"***

Uzbekistan

Abstract: This article provides general information about the Chorbakir canal, through which the reconstruction of the structure was carried out. During the reconstruction work, the current condition of the structure was assessed. Taking into account that water consumption is currently decreasing, it was decided to reduce water losses for consumers, recommendations and general conclusions on improving the technical condition of the structure are given.

Keywords: Channel, reconstruction, water flow, flow coefficient, trapezoidal channel, turbid sediment.

“Chorbakr” kanali – 1974 yilda qurilgan, Uzunligi – 8,1 kmni tashkil etadi, loyihaviy suv o‘tkazish qobiliyati 9 m³/s, Suv olish manbai “Kobdun nazorat” kanali, Bog‘langan jami yer maydon 2146 gektar.

Chorbakr (loyihaviy suv farfi $Q=6.0$ m³/s) kanalining oxiri “Navro‘z” (suv farfi $Q=1.0$ m³/s) va “Novmetan” (suv farfi $Q=3.0$ m³/s) kanallariga bo‘linib ketadi. “Navro‘z” kanali loyihalashtirilayotgan Chorbakr kanalimizdan 70 sm balandda qurilganligi sababli Chorbakr kanali ko‘mish orqali 50 sm ga ko‘tarib (nishabligi $i=0.0004$, kanal osti kengligi $b=2.5\div 2.0$ m, qiyaligi $m=1.75$, qalinligi $t=10$ sm)li beton qoplama qoplash yo‘li bilan loyihalashtirildi. Kanal ostida to‘plangan ortiqcha loy va axlatlar; katta va kichik ko‘priklar ostlari, barcha

turdagi kommunikatsiyalar ostlari qo‘l kuchi va texnika (ekskovator)lar yordamida amalga oshiriladi.



1-rasm Chorbakir kanali PK40+00



2-rasm. Chorbakir kanali PK45+00

1-jadval

№№	НАИМЕНОВАНИЕ РАБОТ	ЕД.ИЗМ	КОЛ-ВО
1	2	3	4
РЕКОНСТРУКЦИЯ КАНАЛА ЧОРБАКР			
ЗЕМЛЯНЫЕ РАБОТЫ			
	КОРЧЕВКА ПНЕЙ ДИАМЕТРОМ 25-35СМ	ШТ	300
	РАЗРАБОТКА СТАРЫЙ СЕЧЕНИЕ ОДНОКОВШОВЫМИ ЭКСКАВАТОРАМИ С КОВШОМ ВМЕСТИМОСТЬЮ 0,8 М3 ГРУППА ГРУНТОВ 2 С ПОГРУЗКОЙ/СТР. СЕЧЕНИЕ ДО БЕТОНА/	М3	9784
	РАЗРАБОТКА ГРУНТА В РУЧНУЮ ПОД ПЕРЕСЕЧЕНИЕ ГРУППА ГРУНТОВ 2 С ПОГРУЗКОЙ/СТР. СЕЧЕНИЕ/	М3	741
	РАЗРАБОТКА СТАРЫЙ СЕЧЕНИЕ ОДНОКОВШОВЫМИ ЭКСКАВАТОРАМИ С КОВШОМ ВМЕСТИМОСТЬЮ 0,8 М3 ГРУППА ГРУНТОВ 2 С ПОГРУЗКОЙ/СТР. СЕЧЕНИЕ ДО БЕТОНА/	М3	741
	ПЕРЕВОЗКА ГРУЗОВ АВТОМОБИЛЯМИ-САМОСВАЛАМИ ДО 10 КМ /СТР СЕЧЕНИЕ/	Т	17366
	РАЗРАБОТКА ГРУНТА ОДНОКОВШОВЫМИ ЭКСКАВАТОРАМИ С КОВШОМ ВМЕСТИМОСТЬЮ 0,8 М3 С ПОГРУЗКОЙ НА ТРАНСПОРТ ГРУППА ГРУНТОВ 2 /ДЛЯ НАСЫП НЕДОСТАЯЩИЙ ГРУНТ/	М3	27106
	ПЕРЕВОЗКА ГРУЗОВ АВТОМОБИЛЯМИ-САМОСВАЛАМИ ДО 10 КМ /ЗАВОЗ/	М3	44725
	РАЗРАБОТКА ГРУНТА ОДНОКОВШОВЫМИ ЭКСКАВАТОРАМИ С КОВШОМ ВМЕСТИМОСТЬЮ 0,8 М3 ГРУППА ГРУНТОВ 1 /ПАДАВАТЬ НА СЕЧЕНИЕ/	М3	27106
	УПЛОТНЕНИЕ ГРУНТА ПНЕВМАТИЧЕСКИМИ ТРАМБОВКАМИ С УВЛАЖНЕНИЕМ И ДОВОДЕНИЕМ $\gamma=1.65$ т/м3	Т	27106
	РАЗБОРКА СТАРОГО БЕТОННОГО СЕЧЕНИЕ	М3	1
БЕТОНИРОВАНИЕ КАНАЛА ТОЛЬЩИНОЙ 0.1 СМ (М150)			
	УКЛАДКА ДНО И ОТКОС КАНАЛА БЕТОН М-150	М3	3444
ПРОЧИ РАБОТ: ТЕМПЕРАТУРНО-УСАДОЧНЫЕ И СТРОИТЕЛЬНОГО ШВЫ			
	РУБЕРОИД СТРОИТЕЛЬНОГО ДЛЯ ТЕМПЕРАТУРНО-УСАДОЧНЫХ ПОПЕРЕЧНЫХ ШВОВ	М2	17230

Mavjud muammo: SFK loyxaviy 0,90 %, haqiqiy 0,60 %, Suv o'tkazish qobiliyati loyxaviy 9,0 m³/sek, haqiqiy 2,5 m³/sekdan oshmaydi. Loyqa o'tirishi xamda o'simliklarni o'sishi natijasida suv o'tkazish qobiliyati pasaygan. Kanalni xar yil joriy tozalashda 6000-8500 m³ tuproq ishi mexanizm yordamida katta sarf xarajatlar bilan bajariladi.

Xulosa va tafsiyalar

Ushbu maqolada biz Chorbakr kanalining oxiri "Navro'z" va "Novmetan" kanallariga bo'linib ketadi. "Navro'z" kanali loyihalashtirilayotgan Chorbakr kanalimizdan 70 sm balandda qurilganligi sababli Chorbakr kanali ko'mish orqali 50 sm ga ko'tarib (nishabligi $i=0,0004$, kanal osti kengligi $b=2,5\div 2,0$ m, qiyaligi $m=1,75$, qalinligi $t=10$ sm)li beton qoplama qoplash yo'li bilan loyihalashirsak.

SFKsi 0,60 dan 0,90 ga, 2146 ga maydon suv ta'minoti yaxshilanadi, yangi loyxaviy ko'rsatkichi 6,0 m³/sek suv o'tkazishga erishiladi, bog'langan maydonda suv ta'minoti oshadi, suv o'tkazish qobilyati 2,5 m³/s dan 6,0 m³/s gacha oshishi va 13 % suvni iqtisod bo'lishiga erishishimiz mumkin

Foydalangan adabiyotlar

- [1]Idiyev H. PAST BOSIMLI GIDROUZELLARDA OQIM HARAКATI TAHLILI // Экономика и социум. 2022 №12-1 (103). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/past-bosimligidrouzellarda-oqim-harakati-tahlili>
- [2]H.M.Idiyev, M.Z.Toyirov. Buxoro shahridagi tik quduqlardan foydalanishning samaradorligini oshirish
- [3]Idiyev, H. M., Toyirov, M. Z. o'g'li. (2023). Buxoro shahridagi tik quduqlar haqida umumiy malumot va tik quduqlarni kuzatuv o'tkazish tartibi. 79–85.

- [4] H. M. Idiyev and M. Z. o'g'li Toyirov, "BUXORO SHAHRIDAGI TIK QUDUQLAR HAQIDA UMUMIY MALUMOT VA TIK QUDUQLARNI KUZATUV O'TKAZISH TARTIBI", S, vol. 1, no. 19, pp. 79–85, Jul. 2023.
- [5] Idiyev H. PAST BOSIMLI GIDROUZELLARDA OQIM HARAKATI TAHLILI // Экономика и социум. 2022. №12-1 (103). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/past-bosimli-gidrouzellarda-oqim-harakati-tahlili>
- [6] Idiyev H.M., Hikmatov F.O., Toyirov M.Z. TALIMARJON SUV OMBORINI TEXNIK HOLATINI O'RGANISH VA KUZATUVLAR NATIJALARI BILAN TANISHISH // Экономика и социум. 2023. №12 (115)-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/talimarjon-suv-omborini-texnik-holatini-o-rganish-va-kuzatuvlar-natijalari-bilan-tanishish>